

به نام خدا

آموزش نکته به نکته و مجموعه سوالات طبقه بندی شده حیطه عمومی آزمون استخدامی آموزش و پرورش

✓ حیطه عمومی

- ۱) معارف و اندیشه‌های اسلامی و انقلابی (طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن (بخش اول: ایمان) نویسنده: حضرت آیت الله سید علی خامنه‌ای / هم‌زمان حسین (ع)، نویسنده: حضرت آیت الله سیدعلی خامنه‌ای)
- ۲) تاریخ و فرهنگ تمدن (خدمات متقابل ایران و اسلام نویسنده: شهید مرتضی مطهری / مروری بر دستاوردهای چهل ساله انقلاب اسلامی ایران / کتاب توسعه و مبانی تمدن غرب نویسنده: سید مرتضی آوینی)
- ۳) تعلیم و تربیت اسلامی (بخش دوم مبانی نظری تحولی بنیادین، قسمت‌های: چیستی، چرایی و چگونگی تربیت رسمی - عمومی / کتاب تعلیم و تربیت در اسلام نویسنده: شهید مرتضی مطهری)
- ۴) دانش سیاسی، اجتماعی و حقوق اساسی (قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران / وصیت نامه الهی سیاسی حضرت امام خمینی (ره) / بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی)
- ۵) توانایی‌های عمومی ذهنی

فهرست مطالب

حیطه عمومی

معارف و اندیشه‌های اسلامی و انقلابی

۹	مبحث ۱: طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن
۹	فصل ۱: ایمان
۱۱	فصل ۲: ایمان از روی آگاهی
۱۲	فصل ۳: ایمان زاینده
۱۳	فصل ۴: ایمان و پابندی به تعهدات
۱۵	فصل ۵: نویدها
۱۸	سوالات مبحث یک:
۲۴	پاسخنامه:

۲۸	مبحث ۲: هم‌زمان حسین (ع)
۲۸	فصل ۶: بحث درباره امامت
۲۸	فصل ۷: اهمیت شناخته ائمه (ع)
۳۰	فصل ۸: فلسفه و هدف امامت
۳۲	فصل ۹: انسان ۲۵۰ ساله مبارز
۳۴	فصل ۱۰: دوران‌های چهارگانه امامت
۳۶	فصل ۱۱: برهه آغازین دوره چهارم
۳۷	فصل ۱۲: حیات سیاسی امام صادق (ع)
۳۸	فصل ۱۳: اقدامات حاد ائمه (ع)
۴۱	فصل ۱۴: امامزادگان انقلابی
۴۲	فصل ۱۵: تقیه
۴۴	سوالات مبحث دو:
۵۱	پاسخنامه:

تاریخ و فرهنگ تمدن

۵۵	مبحث ۳: خدمات متقابل ایران و اسلام
۵۵	فصل ۱۶: اسلام و ملیت
۶۰	فصل ۱۷: خدمات اسلام به ایران
۶۸	فصل ۱۸: خدمات ایران به اسلام
۸۶	سوالات مبحث سه:
۹۷	پاسخنامه:
۱۰۵	مبحث ۴: دستاوردهای انقلاب
۱۰۵	فصل ۱۹: موانع تحقق آرمان‌ها
۱۰۵	فصل ۲۰: اوضاع در دوران پهلوی
۱۰۷	فصل ۲۱: دستاوردهای انقلاب
۱۱۵	سوالات مبحث چهار:
۱۱۹	پاسخنامه:

۱۲۱	مبحث ۵: توسعه و مبانی تمدن غرب
۱۲۱	فصل ۲۲: مقالات شهید آوینی
۱۳۲	سوالات مبحث پنج:
۱۳۴	پاسخنامه:

فهرسٹ مطالب

جبطه عمومي

تعليم و تربيت اسلامي

۱۳۵	مبحث ۶: مباني نظري تحول بنيادين تعليم و تربيت رسمي
۱۳۵	فصل ۲۳: مقدمه و مباني اساسي
۱۴۲	فصل ۲۴: تبين چيستي
۱۵۷	فصل ۲۵: تبين جرائي
۱۶۱	فصل ۲۶: تبين چگونگي
۱۸۵	سوالات مبحث نش:
۲۰۳	پاسخنامه:

۲۱۶	مبحث ۷: تعليم و تربيت در اسلام
۲۱۶	فصل ۲۷: مبحث دبيران تعليمات ديني
۲۳۲	فصل ۲۸: مبحث انجمن اسلامي پزشکان
۲۳۷	سوالات مبحث هفت:
۲۴۱	پاسخنامه:

دانش سياسي، اجتماعي و حقوق اساسي

۲۴۳	مبحث ۸: قانون اساسي
۲۴۳	فصل ۲۹: اصول قانون اساسي
۲۵۹	سوالات مبحث هشت:
۲۶۴	پاسخنامه:

۲۶۸	مبحث ۹: بيانیه گام دوم انقلاب اسلامي
۲۶۸	فصل ۳۰: متن بيانیه گام دوم انقلاب
۲۷۶	سوالات مبحث نه:
۲۸۰	پاسخنامه:

۲۸۳	مبحث ۱۰: وصيتنامه الهی سياسي امام خميني (ره)
۲۸۳	فصل ۳۱: متن وصيتنامه امام خميني (ره)
۳۰۳	سوالات مبحث ده:
۳۰۷	پاسخنامه:

توانايي هاي عمومي و ذهني

۳۱۰	مبحث ۱۱: انواع هوش و توانايي هاي ذهني
۳۱۰	فصل ۳۲: سنجش هوش
۳۱۱	فصل ۳۳: هوش کلامي - زباني
۳۱۶	فصل ۳۴: هوش کلامي - منطقي
۳۲۲	فصل ۳۵: هوش کلامي - تحليلي
۳۲۶	فصل ۳۶: هوش رياضي - عددي
۳۳۱	فصل ۳۷: هوش رياضي - هندسه
۳۳۴	فصل ۳۸: هوش تصويري
۳۳۷	سوالات مبحث يازده:
۳۷۴	پاسخنامه:

فصل ۱: ایمان

متقی کیست؟

رهبانیون مسیحی، برای اینکه دامانشان به گناهان آلوده نشود، رهبانیت پیشه کردند و به غارها و بیغوله‌ها پناه بردند. خداوند در مورد رهبانیون مسیحی در قرآن می‌فرماید: **﴿ وَ زَهَابَةُ ابْتِدَعُوها مَا كَتَبْنَاها عَلَیْهم ﴾** رهبانیتی که آنان از خود درآوردند، به صورت بدعتی آن را ایجاد کردند؛ ما بر آنان رهبانیتی را ننوشته بودیم.

عالم اسلامی رهبانیت ندارد. یک فرد آگاه مسلمان، هر انسان مسلمان - که مسلمان بودن و مسئول بودن با یکدیگر لازم و ملزوم هستند - همین جور است؛ سعی می‌کند غریق راه، وبازده راه، بیمار راه، نجات بدهد. او خودش را متقی می‌کند. زره لازم را می‌پوشد و وارد منطقه گناه می‌شود تا از گناهکاران دستگیری کند. با این معنا، تقوی وسیله پیروزی است

رحم خدا به چه کسی تعلق می‌گیرد؟

﴿ واطیعوا الله و الرَسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴾ اطاعت از پیامبر را در کنار اطاعت از خدا آورده است تا اطاعت پیامبر را مصداق اطاعت از خدا بیان کند، وگرنه هر کسی می‌تواند ادعای اطاعت از خدا را داشته باشد. رحم خدا نیز در اینجا به ملتی تعلق می‌گیرد که عمل کرده‌اند و اطاعت کرده‌اند، نه کسانی که منوطاً ممنوعه خدا را زیر پا گذاشته‌اند. اطاعت خدا نیز یعنی؛ به تمام تکالیف عمل کنیم و حجت‌های الهی را بر دوشمان حمل کنیم؛ آنچه را که به عهده ما نهاده شده است، انجام دهیم.

﴿ ثُمَّ لَا یَجِدُوا فِی انْفُسِهم حَرْجاً مِّمَّا قَضَیْتَ ﴾ دستوری که تو صادر کردی، کمترین کدورتی بر روح و دل آنها بر جای نمی‌گذارد، **﴿ وَیَسَلِّمُوا تَسْلِیماً ﴾** تسلیم فرمان تو هستند. اگر ملتی این جور بود و تحت فرمان خدا قرار گرفت، به آقایی می‌رسد و رحمت خدا شامل حال او می‌شود.

غفران چیست؟

﴿ وَسَارِعُوا الِی مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ سبقت بگیرید به سوی مغفرتی از سوی پروردگارتان. دین می‌گوید سرعت بگیر و مسابقه بده به سوی مغفرت پروردگار، بهشت برین، زمین و آسمان برای تو کوچک است، از همه چیز بالاتر مغفرت است

مغفرت الهی این نیست که فرد ظلمی، جنایتی، گناهی کرده خدا در روز قیامت به خاطر قطره اشکی یا توجه و توسلی او را ببخشد. غفران یعنی، التیام و پرکردن یک خلأ. غفران یعنی پُر کردن جراحت و التیام بخشیدن به آن. هر گناهی، ضربتی بر روح وارد می‌کند. گناه، ضربتی است که روح را از تعالی باز می‌دارد. گناه شکافی در پیکره روان وارد می‌کند، روح را زخمی می‌کند، از کمال که غایت الآمال است، دور می‌کند، این گناه حالا باید مغفرت پیدا کند.

غفران یعنی، زخم روان و نقیصه‌ای که در نفس بوجود آمده برطرف شود. آن وقتی این عقب‌ماندگی جبران می‌شود که یک مقداری بالا برود.

مغفرت این نیست که خدای متعال بی حساب، از روی دلبخواه، یک کسی را مورد لطف بی جایی قرار بدهد، بدون اینکه خود او کوششی در راه این لطف الهی کرده باشد. **﴿ و سَارِعُوا الِی مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾** سرعت بگیرید به سوی مغفرتی از پروردگارتان، **﴿ و جَنَّةٍ ﴾** و بهشتی، **﴿ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ ﴾** که پهنا و گستردگی آن به قدر آسمان ها و زمین است، **﴿ أُعِدَّتْ ﴾** آماده شده است، **﴿ لِلْمُتَّقِیْنَ ﴾** برای متقیان

خداوند لجباز نیست، غفار است. **﴿ وَاِنِّی لَفَقَّارٌ ﴾** اما برای چه کسی؟ **﴿ لِمَنْ تَابَ وَ آمَنَ وَ عَمِلَ صَالِحاً ثُمَّ اهْتَدَى ﴾** من بخشنده‌ام برای آنکه توبه کند. یعنی برگردد. پس حاضریم شما را ببخشیم؛ وقتی که مجدداً به راه درست برگردید

با تقوی کیست؟

با تقویان چه کسانی هستند؟ **﴿ الَّذِیْنَ یُنْفِقُونَ فِی السَّرَّاءِ وَ الضَّرَّاءِ ﴾** آن کسانی که انفاق می‌کنند در خوشی و ناخوشی. انفاق یک شرط با تقوا بودن است. انفاق با خرج کردن فرق دارد. انفاق خرج کردنی است که با آن خلأی پر بشود، نیاز راستینی برآورده شود. انفاق کار مردمان باهوش است، آنهایی که خلأها و نیازها را می‌فهمند و حاضرند آنها را پر کنند.

﴿ وَ الْكَاطِمِیْنَ الْغَیْظِ ﴾ و فروبرندگان خشم. یعنی بر اساس احساسات کار نمی‌کنند، همه جا عقل. قرآن نمی‌گوید، خشم را

و برخوردارید، می‌گویید بر اساس خشم کاری انجام ندهید. وقتی خشم فرونشست، انسان می‌تواند با عقل، با درک، آنچه را که شایسته است انجام بدهد.

وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ ﴿ گذرندگان از مردم، عفوکنندگان از خطاهای مردم. از لغزش‌های مردم باید گذشت، از آن گناهی نباید سرف نظر کرد که لغزش نبوده است. از عملی نباید گذشت که از روی تعمد و عناد انجام گرفته است. ﴿ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴾ (وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ) آن کسانی که چون گناه بزرگی انجام دهند، یا بر خویشتن ستم کنند، فوراً به یاد خدا بیافتند. با تقوی کسی است که در وادی غفلت دیر نپاید. یاد خدا حربه‌ای است در دست ما علیه شیطان

﴿ وَ لَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَ هُمْ يَعْلَمُونَ ﴾ بر آنچه که می‌دانند گناه است، اصراری نوززند. ﴿ أُولَئِكَ جَزَاءُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ ﴾ این چنین کسانی که از تلاش و کوشش باز نمی‌ایستند، استغفار می‌کنند برای گناهان، اصرار نمی‌ورزند در راه خطا و خلاف؛ این چنین آدم‌هایی پاداششان مغفرت از سوی پروردگار است

انفال چیست؟

﴿ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ ﴾ از تو می‌پرسند - ای پیامبر - در مورد انفال، پرسش می‌کنند که انفال برای کیست و حق کیست. انفال، یعنی ثروت‌هایی که به عموم مسلمانان متعلق است. مانند؛ درآمد مسلمانان از جنگ، معادن، جنگل‌ها، دشت‌ها و مراتع، به طور خلاصه، ثروت‌هایی که متعلق به یک فرد خاص یا به یک جمع خاص نیست و از آن تمامی ملت است

وقتی در جنگ بدر، مسلمانان بحث کردند که غنایم از آن کیست، آیه قرآن پاسخ داد: ﴿ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ ﴾ انفال از آن خدا و از آن پیامبر است. مال خداست، یعنی متعلق به عده معینی از بندگان خدا نیست بلکه باید صرف چیزی بشود که از اهداف الهی است. پس آنچه مال خداست، در حقیقت مال بندگان خداست و باید در راه مصالحی که خدای متعال معین کرده است، صرف و خرج بشود.

پس «الرَّسُول» به چه معناست؟ رسول خدا در اینجا به عنوان رسالت و نبوت مطرح نیست، به عنوان حکومت الهی مطرح است. یعنی وقتی که رسول از دنیا رفت، امام همه کاره انفال است. امام یعنی حاکم الهی. بنابراین در روزگاری که امام معصوم بر مردم حکومت نمی‌کند، آن کسی که از جانب خدا می‌تواند و می‌باید بر مردم حکومت کند، همه کاره انفال است. به هر صورت، انفال در اختیار یک قدرتمند الهی یا همان حاکم اسلامی است. او در زمان وجود پیغمبر، رسول الله، پس از او امام معصوم است، اگر امام معصوم نباشد، امام عادل الهی؛ آن کسی که زمام حکومت اسلامی باید دست او باشد، و مسلط به انفال است

عمل مومن

پس از آنکه مصرف انفال را معین نمود، می‌فرماید: ﴿ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَ رَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ اگر مومن هستید، این سه کار را انجام دهید: تقوای خدا پیشه کنید، میان خود را اصلاح کنید و فرمان ببرید خدا را و پیامبرش را. مسئله ایمان به همین خلاصه نمی‌شود که در قلب، انسان این گروش و گرایش و گرویدگی را داشته باشد.

آن وقتی ایمان به صورت راستین در فرد وجود دارد که به لوازم و تعهدات ایمان پایبند باشد. خدا در مورد مال، جان و عمر انسان، در مورد روابطش با خدا و سایرین وظایفی معین کرده است، اگر از خدا اطاعت کنید، مومنیند.

خصایص مومن

خداوند برای مومن پنج خصیصه معرفی کرده است. ﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّت قُلُوبُهُمْ ﴾ چون یاد شود خدا، به بیم آید دل‌هایشان. این دهشت و بیمناکی، ناشی از احساس عظمت او و احساس حقارت خویشتن در مقابل اوست. این چنین انسانی سعی می‌کند جز از آن خط سیر مستقیمی که خدای عالم برای او معین کرده، از راه دیگری سیر نکند

﴿ وَإِنَّا تَلَيَّتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا ﴾ نشانه دیگر مومن این است که وقتی آیات خدا بر او خوانده شوند، ایمانشان افزون می‌گردد. با تلاوت قرآن ایمان مومن باید زیاد شود. پس قرآن را باید ترجمه، معنا و تفسیر کرد تا با خواندن آن ایمان مان زیاد بشود

أخذ، وقتی دو گروه از دو طرف به مسلمانان حمله کردند، وقتی گفتند پیامبر کشته شده است، عده‌ای بی توکل فرار کردند، ولی علی (ع) ایستاد، این یعنی توکل. دو بال نیرومند برای پرواز انسان در زندگی، یکی صبر است، یکی توکل. هر امتی این دو بال را داشته باشد از تیررس دشمن‌های خاکی به دور خواهد ماند

چهارمین ویژگی مومن **(الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ)** آنها که به پا می‌دارند نماز را. **(يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ)** از نماز گذاردن تنها، بالاتر است. یک معنا این است که نماز را به صورت کامل انجام بدهد. آدمی که نماز خوب می‌خواند، همه مشکلات برایش آسان است. پیامبر در هنگام بحران‌ها به بلال می‌گفت: **(أرجأ يا بلال)** ما را آسوده کن، برو اذان بگو. معنی دیگر این است که در جامعه به پا دارند و جامعه را نمازخوان کنند. هر کسی که نماز خوب بخواند ولی به دیگران کاری نداشته باشد، کامل نیست. جامعه نمازخوان یعنی آن جامعه‌ای که هر روز از سردمداران فساد، یعنی **(مغضوبٌ عليه)** و از دنباله‌روان فساد، یعنی از **(ضالین)** تبری می‌جوید. نماز اینهاست

(وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ) نشانه دیگر مومن این است که از آنچه به آنان روزی کرده‌ایم انفاق می‌کنند. اسم مال در آن نیست، فرق نمی‌کند، از عمر، فرزند، آبرو و توان جسمی، زبان، فکر و مغز و همه امکاناتی که دادیم، انفاق می‌کنند. بعلاوه هر خرج کردنی هم انفاق نیست. انفاق باید خلئی را پر کند، دردی را درمان کند، نیازی از این جامعه مستمند را برطرف کند. آنچه که مایه مومن بودن و شرط و نشانه ایمان است، انفاق است

(اولئك هم المؤمنون حقا) اینان مومنان راستین هستند، غفران از آن اینهاست.

فصل ۱۲ ایمان از روی آگاهی

حقایق در مورد ایمان

اولاً ایمان خصلت برجسته پیامبران خدا و مومنان و دنباله‌روان آنهاست. فرق میان رهبران الهی و رهبران سیاستمدار جهانی در ایمان است. مثلاً وقتی رهبران بی‌دین شوروی به هندوستان (پس از استقلالش) سفر کردند، نقش تیلاک که یک رهبر مذهبی و آزادیخواه هندو بود را بر پیشانی زدند. یعنی به چیزی تظاهر کردند که به آن ایمان نداشتند. ولی رهبران الهی، همواره همچون پشاهنگان یک راه، پرچم بدست مشغول حرکت بوده‌اند و از همه جلوتر خودشان بودند. ایمان از خصوصیات پیامبران خدا است و یعنی باور، قبول و پذیرش با تمام وجود، باور به آنچه می‌گوید. نشانه باور داشتن این است خود پیشاپیش حرکت کند. قرآن می‌فرماید؛ پیامبر به آنچه از پروردگار به سوی او نازل شده ایمان آورده است و مومنانش، همگی به خدا و ملائکه و کتب آسمانی و رسولاتش ایمان آوردند. پیامبران همگی ساربانان یک قافله‌اند و به سوی یک مقصد پیش می‌تازیده‌اند.

جاذبه ایمان

(وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا) شنیدیم، فهمیدیم، نپوشیدیم. **(سَمِعْنَا)** یعنی ما با تمام وجود فهمیدیم. **(وَأَطَعْنَا)** یعنی ما از روی روشنی و آگاهی و سمع اطاعت کردیم. **(غُفِرَانَكَ رَبَّنَا)** پاداشی که از تو می‌خواهیم خدایا، مغفرت توست و نه چیز دیگر. ایمان یعنی باور، به وضوح مطلب را پذیرفتن و قبول کردن، یعنی دنبال یک جاذبه حرکت کردن. اگر این جاذبه در مکتب دین و قرآن دل تو را تسخیر نکرده باشد؛ یعنی اگر ایمان در این دل نباشد، این دل مرده است و به نور اسلام زنده نیست

ایمان آگاهانه

ایمان دو جور است. یا ایمانی است از روی تقلید و تعصب؛ یعنی چون پدران ما باور داشتند، ما هم باور کردیم. یا اینکه از روی تعصب است. تعصب یعنی جانبداری بدون دلیل و از روی احساسات. این افراد چون کاری را مسلمانان انجام می‌دهند، درست و کاری که ادیان دیگر انجام می‌دهند غلط، می‌شمرند ولی دلیل و منطقی ندارند.

ایمانی که در اسلام ارزش دارد، مقلدانه و متعصبانه نیست. یک دلیلش اینکه، ایمانی که از روی تقلید یا تعصب باشد، به آسانی زایل می‌شود. (رهبر انقلاب در این جلسه (۱۳۵۳) ایمان نسل جوان را مایه امیدواری دانسته‌اند ولی نسل قبل از جوان را دارای ایمان‌های کور دانسته که از روی منطبق نیست.)

اگر بخواهیم ایمان‌ها استوار باشد، اگر بخواهیم ایمان‌ها زائل نشود، ایمان آگاهانه باشد، باید دائماً آگاهی بدهیم به آن کسانی که می‌خواهیم مومن باشند.

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ﴾ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، ﴿ ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا ﴾ رکوع و سجود کنید، در مقابل خدا خضوع کنید، ﴿ وَعِبُدُوا رَبَّكُمْ ﴾ عبودیت کنید و عبادت پروردگارتان را، ﴿ وَفَعَلُوا الْخَيْرَ ﴾ نیکی به جای آورید، ﴿ لَعَلَّكُمْ تَفْلِحُونَ ﴾ مگر موفق گردید، رستگار شوید.

﴿ وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ ﴾ آنچنان که شایسته جهاد است، در راه خدا مجاهدت کنید. آن تلاشی که برای و در راه خدا باید انجام بگیرد، بایستی به نسبت عظمت خود خدا باشد

شرط دوستی خدا

﴿ وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ ﴾ اوست که شما را برگزیده است ای ملت اسلام! آیا این یعنی مسلمانان، تافته جدا بافته هستند و هر گناهی هم کردند، بهشت مال اینهاست؟ این اشتباه یهودی‌ها هم بود. قرآن در مقابل یهودی‌ها فرمود؛ این همه دوستی، در گرو این است که به فرمان خدا عمل کنید. خدا امت اسلام را انتخاب کرد، قبل از اسلام نیز بنی اسرائیل را انتخاب کرده بود، هر دو انتخاب، به معنی انتخاب آماده‌ترین فرد است برای بزرگترین کار

این مسئولیت را چرا به شما داده؟ ﴿ لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيداً عَلَيْكُمْ ﴾ تا پیامبر بر شما گواه و مراقب باشد، ﴿ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ ﴾ و شما بر مردمان و بر بشریت و بر خلق‌ها و توده‌ها مراقب و نگهبان و دیدبان باشید. ﴿ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ﴾ پس به پا دارید نماز را ﴿ وَآتُوا الزَّكَاةَ ﴾ و بدهید زکات را. ﴿ وَاتَّقُوا اللَّهَ ﴾ و متوسل شوید به خدا و آیین خدایی. ﴿ هُوَ مَوْلَاكُمْ ﴾ خدا سرپرست و نگهبان شماست. در این آیه، تعهدات ایمانی دیگری از نوع زکات، نماز و اعتصام به خدا مطرح شده است.

معنای هجرت در قرآن

﴿ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ﴾ همانا آن کسانی که ایمان آوردند، ﴿ وَهَاجَرُوا ﴾ و هجرت کردند. یعنی، یکباره از همه چیز به خاطر هدف، به خاطر پیوستن به جامعه اسلامی دست شستند. ﴿ وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﴾ با جان و مال، به جان و مال، در راه خدا مجاهدت کردند. ﴿ وَالَّذِينَ آوَوْا ﴾ و کسانی که پناه دادند به اینها ﴿ وَنَصَرُوا ﴾ و آنها را یاری کردند، همه اینها ﴿ أَوْلِيَاكُمْ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ﴾ اینها به هم پیوستگان یکدیگرند.

فصل ۴: ایمان و پایبندی به تعهدات

نفع طلبان، ایمان و عمل را تا جایی می‌خواهند که به سود شخصی آنها باشد. قرآن صریحاً اعلام می‌کند که اینها ایمان ندارند. آن کسی که مومن است و می‌خواهد مومن بماند و از ثمرات مومن بودن بهره ببرد، در مقابل همه احکام خدا و در همه جا باید احساس تعهد کند. تعهد، موسمی نیست. قرآن به یهودیان اشاره می‌کند که یکجا گفتند باید برادران دینی‌شان محفوظ بمانند و در جای دیگر وقتی پای منافع آمد، همین برادران را کشتند و اسیر کردند و فروختند. قرآن در توبیخ می‌فرماید: ﴿ أَقْتُمُونِمْ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ﴾ به بعضی از دین ایمان دارید، به بعضی دیگر بی‌ایمانید. امام باقر (ع) در حدیث معروفی که اولین حدیث باب امر به معروف و نهی از منکر است، به اینجور مردمی اشاره می‌کند؛ اینها کسانی هستند که به نماز و روزه که بی‌دردسر و کم‌مایه هست رو می‌آورند، به امر به معروف و نهی از منکر که پردردسر و به ظاهر پرضرر است اقبالی ندارند، اعتنایی نمی‌کنند. امام (ع) اینجا نمی‌گوید که اینها مومن هستند یا نیستند، ولی قرآن اینجا صریح می‌گوید، آن کسانی که آنجا که پای منافعتشان در میان است، دین را نمی‌خواهند، اینها مومن نیستند

آنهايي که اگر حق به جانبشان هست، به قضاوت و حکومت پیامبر تن می‌دهند، اما وقتی حق به جانبشان نیست، و می‌دانند حکم علیه آنهاست، تن به حکومت پیامبر نمی‌دهند، قرآن به اینها می‌گوید، آیا تردید پیدا کردند در حقانیت و صحت دین؟ ﴿ أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولَهُ ﴾ چیزی در حد کفر، ترسیدند که خدا و رسولش به آنها ظلم کنند؟

آگاهی و روشنگری در دین اسلام

معاویه بن ابی سفیان، آنجایی که لازم است، حتی قرآن را به صورت ورقی بر روی نیزه‌ها می‌کند. آنجایی که باید دوست علی (ع) را به سوی خود جلب کند، دم از فضائل امیرالمومنین می‌زند، وقتی فضائل علی را می‌گویند، اشک تمساح می‌ریزد. اینها جاهایی است که دین به سود اوست. اما آنجا که دین و پایبندی به احکام دین به زیان اوست، دیگر دین را نمی‌شناسد. آنجا که حساب

به عمل آورده است. ﴿ وَمَا جَعَلْنَا لِقَبَّةِ النَّبِيِّ كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَنْتَبِغُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَيَّ عَقْبَهُ ﴾ آنان که پیروی پیغمبر می‌کنند از آنان که به سوی گذشتگان گرایش و تمایل دارند و برمی‌گردند به گذشته، از هم مشخص و مجزا شوند سپس می‌گوید که آن نمازها و طاعات روبره بیت‌المقدس به بطالت نبوده و مورد قبول است. ﴿ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَيَّ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضَيِّعَ إِيْمَانَكُمْ ﴾ و خدا هرگز ایمان شما را ضایع نمی‌کرد. این آیه به مومنین نوید می‌دهد که شما کارتان و عمل‌تان ضایع نمی‌گردد. یعنی ثمربخش است.

سوالات بحث یک

(استفدای آموزشی ۱۴۰۳)

۱ رهبانیون مسیحی به چه دلیل و به کدام صورت رهبانیت پیشه کردند؟

- ۱) برای اینکه دامانشان به گناه آلوده نشود به کلیسا و معبدها پناهنده شدند.
- ۲) برای ترک نیا، گوشه‌گیری اختیار کردند و به کلیسا و معبدها پناهنده شدند.
- ۳) برای اینکه دامانشان به گناه آلوده نشود به غارها و کوهها پناهنده شدند.
- ۴) برای ترک دنیا، گوشه‌گیری اختیار کردند و به غارها و کوهها پناهنده شدند.

(استفدای آموزشی ۱۴۰۳)

۲ کدام مورد، حربه‌ای در دست انسان برای مقابله با شیطان و شیطان صفت‌ها است؟

- ۱) اطعوا الله
- ۲) کتاب‌الله
- ۳) حب الله
- ۴) ذکرالله

(استفدای آموزشی ۱۴۰۳)

۳ در معارف اسلامی «انفال» چیست و قرآن آن را در اختیار چه کسی قرار داده است؟

- ۱) ثروت‌هایی که متعلق به عموم مسلمان است - خدا و رسولش ﷺ
- ۲) ثروت‌هایی که متعلق به عموم مسلمان است - رزمندگان اسلام
- ۳) فقط غنائمی که در جنگ نصیب مسلمانان می‌شود - خدا و رسولش ﷺ
- ۴) فقط غنائمی که در جنگ نصیب مسلمان می‌شود - رزمندگان اسلام

۴ قرآن کریم بعد از آنکه مصرف انفال را معین می‌کند می‌فرماید: «اگر مؤمن هستید این سه کار را انجام دهید.» سه کار کدام است؟

(استفدای آموزشی ۱۴۰۳)

- ۱) تقوای خدا پیشه کنید، به نیازمندان انفاق کنید و از وسوسه‌های شیطان دوری کنید.
- ۲) تقوای خدا را پیشه کنید، فی مابین خود اصلاح کنید و از خدا و رسولش ﷺ اطاعت کنید.
- ۳) نماز به پا دارید، به نیازمندان انفاق کنید و از خدا و رسولش اطاعت کنید.
- ۴) نماز را به پا دارید، فی مابین خود اصلاح کنید و از وسوسه‌های شیطان دوری کنید.

(استفدای آموزشی ۱۴۰۳)

۵ دو بال نیرومند برای پرواز انسان که او را از تیررس دشمن‌های خاکی به کلی دور خواهد کرد، کدام است؟

- ۱) صبر و توکل
- ۲) حب و دوستی
- ۳) علم و عمل
- ۴) تولی و تبری

۶ با توجه به آیه شریفه ﴿إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ آيَاتٍ لِأُولِي الْأَبْصَارِ﴾ خردمندان از نظر قرآن چه کسانی هستند؟

(استفدای آموزشی ۱۴۰۳)

- ۱) در همه حال نماز را اقامه می‌کنند و در آفرینش آسمان‌ها و زمین تفکر می‌کنند.
- ۲) در همه حال نماز را اقامه می‌کنند و از خدا و پیامبر ﷺ اطاعت و پیروی می‌کنند.
- ۳) در همه حال به یاد خدا هستند و در آفرینش آسمان‌ها و زمین تفکر می‌کنند.
- ۴) در همه حال به یاد خدا هستند و از خدا و پیامبر اطاعت و پیروی می‌کنند.

۷ اساسی‌ترین نقاط یک فلسفه فکری که الهام‌بخش یک زندگی فردی و اجتماعی بشود، در کدام آیه شریفه زیر بیان شده است؟

(استفدای آموزشی ۱۴۰۳)

- ۱) ﴿ربنا ما خلقت هذا باطلا﴾
- ۲) ﴿ان فی خلق السماوات و الارض﴾
- ۳) ﴿الذین یدکرون الله قیاما و قعودا﴾
- ۴) ﴿یتفکرون فی خلق السماوات و الارض﴾

۸ با توجه به آیه شریفه ﴿یا ایها الذین آمنوا اركعوا و اسجدوا و اعبدوا ربکم...﴾ انسان باید چه کارهایی انجام دهد تا به فلاح و رستگاری و موفقیت برسد؟

(استفدای آموزشی ۱۴۰۳)

- ۱) در مقابل خدا خضوع و بندگی کند و به پیامبر ﷺ نیکی کند.
- ۲) در مقابل خدا رکوع و سجود کند و ایمان به خدا و معاد داشته باشد.
- ۳) در مقابل خدا رکوع و سجود کند و به پیامبر ﷺ نیکی کند.
- ۴) در مقابل خدا خضوع و بندگی کند و کارهای نیک به جا آورد.

(استفدای آموزشی ۱۴۰۳)

۹ قرآن کریم در توصیف چه کسانی می‌فرماید: ﴿الذین ینفقون فی السراء و الضراء و الکاظمین الغیظ﴾؟

- ۱) انفاق کنندگان
- ۲) هدایت شوندگان
- ۳) مومنین
- ۴) متقین

۱۰ با توجه به آیه شریفه ﴿إِن فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ لِأُولِي الْأَبْصَارِ﴾ کدام نوع ایمان را به انسان معرفی می‌شود؟

(استفاده‌ی دبیری ۱۴۰۳)

- (۱) آگاهانه (۲) متعصبانه (۳) حنیف (۴) مستودع

(استفاده‌ی دبیری ۱۴۰۳)

۱۱ بیت زیر به مفهوم کدام آیه شریفه اشاره دارد؟

تو پای به راه در نه و هیچ می‌رس خود راه بگویدت که چون باید رفت

(۱) «ولقد نصرکم الله فی مواطن کثیره» (۲) «قد جاءکم برهان من ربکم»

(۳) «و استعینوا بالصبر والصله» (۴) «والذین جاهدوا فینا لنهذبهم سبیلنا»

۱۲ مقام معظم رهبری در کتاب «طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن» معنای کلمه «ولی» در آیه شریفه ﴿وَاللّٰهُ وَلِیُّ الَّذِیْنَ آمَنُوا یُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ﴾ را به کدام معنی ترجیح داده‌اند؟

(استفاده‌ی دبیری ۱۴۰۳)

- (۱) هم جبهه (۲) سرپرست (۳) یاور و همراه (۴) دوست

(استفاده‌ی دبیری ۱۴۰۳)

۱۳ (۱) خدا آن هنگامی به مردمی رحم می‌کند که او را اطلاعات کنند.

(۲) عمل کنید شاید مورد رحمت پروردگار قرار بگیرید.

(۳) رحمت پروردگار جایگزین عمل کردن است.

(استفاده‌ی دبیری ۱۴۰۳)

(۴) رحمت خدا آن وقتی است که یک ملتی به مسئولیتش عمل کند.

۱۴ آیه شریفه ﴿إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلِمِ تَغْنَعْنُمْ شِئْنَا﴾ به کدام موضوع اشاره دارد؟

(۱) در غزوه احد غرور لشکریان موجب شد که در جنگ غافل ماندند و شکست مقطعی خوردند.

(۲) در غزوه حنین کثرت لشکریان پیامبر دشمن را به اعجاب و شگفتی واداشت.

(۳) در غزوه احد کثرت لشکریان پیامبر دشمن را به اعجاب و شگفتی واداشت.

(۴) در غزوه حنین غرور لشکریان موجب شد که در جنگ غافل ماندند و شکست مقطعی خوردند.

۱۵ با توجه به آیه شریفه قبله ﴿وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِی کُنْتَ عَلِیْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَن یَتَّبِعِ الرَّسُولَ مِمَّن یَنْقَلِبُ عَلٰی عَقْبِیْهِ﴾ علت تغییر قبله کدام است؟

(استفاده‌ی دبیری ۱۴۰۳)

(۱) مسلمانان هنگام نماز خواندن از یهودیان قابل تشخیص باشند.

(۲) هویت جامعه اسلامی شکل گیرد و از سایر ادیان قابل تشخیص باشد.

(۳) آنان که از پیامبر ﷺ پیروی می‌کنند از آنان که به گذشتگانشان گرایش دارند معلوم شوند.

(۴) خداوند هرگز ایمان مسلمانان را ضایع و بی اثر نمی‌کند.

(استفاده‌ی دبیری ۱۴۰۳)

۱۶ کدام مورد سبب اطمینان و سکینه در افراد با ایمان است؟

(۱) دوری از منکرات (۲) یاد خدا

(استفاده‌ی دبیری ۱۴۰۳)

(۳) تفکر در آفرینش (۴) مغفرت الهی

(استفاده‌ی دبیری ۱۴۰۳)

۱۷ نمازگزاران در سوره حمد از چه کسانی تبری می‌جویند؟

(۱) منافقان که با منافعشان به اسلام ضربه می‌زدند.

(۲) سردمداران فساد و کسانی که دنباله رو فساد هستند.

(۳) مشرکان و کسانی که به پیامبر ﷺ توهین می‌کردند.

(۴) افرادی که در زندگی هدف و مقصودی ندارند.

(استفاده‌ی دبیری ۱۴۰۳)

۱۸ از دقت در کدام آیه شریفه «حکومت صالحان» در پایان تاریخ مفهوم می‌شود؟

(۱) «ولیس تخلفنهم فی الأرض کما استخلف الذین من قبلهم» (۲) «إِن الذین آمنوا و هاجروا و جاهدوا بأموالهم وانفسهم»

(۳) «وَمَنْ یطِيعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَیَخْشِ اللّٰهَ وَیَتَّقْهُ» (۴) «وَلَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِیْنَ اِذْ بَعَثَ فِیْهِمْ رَسُولًا مِّنْ اَنْفُسِهِمْ»

(استفاده‌ی دبیری ۱۴۰۳)

۱۹ با توجه به آیه شریفه ﴿ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِیْنَتَهُ عَلٰی رَسُولِهِ﴾ خدا آرامش و سکینه روح را در کدام ماجرا بر مسلمانان فرو فرستاد؟

(استفاده‌ی دبیری ۱۴۰۳)

(۱) فتح مکه (۲) هجرت به مدینه (۳) صلح حدیبیه (۴) نزول قرآن

(استفاده‌ی کیفیت‌بفشی ۱۴۰۳)

۲۰ انفاق به عنوان یکی از نشانه‌های مومن واقعی ﴿وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ یُنْفِقُونَ﴾ به چه معناست؟

(۱) استفاده از دارایی خود برای پر کردن خلأها و نیازهای جامعه

(۲) خرج کردن اموال و ثروت در راه خدا

(۳) صرف کردن امکانات مادی خود در جهت کمک به فقرا و نیازمندان

(۴) در ادبیات دینی به خمس و ذکات اطلاق می‌شود.

(استفاده‌ی کیفیت‌بفشی ۱۴۰۳)

۲۱ با توجه به آیه شریفه ﴿وَاطِیْعُوا اللّٰهَ وَ الرِّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ رحمت خدا چه موقع شامل حال ملت می‌شود؟

(۱) وقتی امر به معروف و نهی از منکر شود.

(۲) وقتی نماز بگذارد و عبادت خدا کند.

(۳) وقتی زیاد به خانه خدا بیاید و از او کمک بخواهد.

(۴) وقتی به تکالیف و مسئولیتش عمل کند.

(استفاده‌ی کیفیت‌بفشی ۱۴۰۳)

۲۲ ایمان بدون احساس مسئولیت، بدون انجام دادن تعهدها و به تعبیر قرآن بدون ایمان نیست.

(۱) حرکت و تلاش (۲) توکل (۳) انفاق (۴) عمل صالح